

## BAKARA SURESİ 177.AYET BAĞLAMINDA İYİLİK NEDİR?

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

Kerim Kitabımızın iyilik tanımı aynı zamanda bir uyarı içerir. Kur'an iyiliğin ne olduğundan önce, ne olmadığını anlatır. İbadetlerin dışa dönük biçimsel ritüellere indirgenmesini ve dindarlığın bir gösterişe dönüştürülmesini “iyilik” cümlesinden saymaz: َ َ َ İyilik (birr), yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, kitap ve peygamberlere iman edenlerin; mala olan sevgilerine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, (ihtiyacından dolayı) isteyene ve (özgürlükleri için) kölelere verenlerin; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, antlaşma yaptıklarında sözlerini yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah’a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir.” (Bakara, 2/177)

Bizleri engin rahmetinin bir tecellisi olarak yoktan var eden, varlığından haberdar eden, sayısız nimetleri lütfeden yüce Rabbimize hamd olsun. Bizleri yeryüzünde iyilik, birr ve ihsan, hayır ve marufu egemen kılmak için gönderen yüce Mevla’mıza hamd olsun. Hz. Ademden Hz. İbrahim’e, Hz. Musa’dan Hz. İsa’ya, son peygamber alemlere rahmet efendimiz Muhammed Mustafa’ya, tüm nebilere binlerce selam olsun.. Salat ü selam, tahiyyat ü ikram, her türlü ihtiram, rahmet yüklü adalet Peygamberi, hikmet yüklü ahlak Peygamberi, âlemlere rahmet, çağlar üstü örnek, Peygamberler zincirin son halkası, Hz. Muhammed Mustafa Efendimize, onun âl ve ashabına olsun. Değerli Kardeşlerim, Şüphesiz, medeniyetleri inşa eden, kendilerini tanımlamalarına imkân veren belli başlı kavramlar vardır. Bir din ve medeniyet olarak İslam’ı anlamak, anlatmak ve yaşamak istediğimizde karşımıza çıkan temel kavramlardan birisi de hiç şüphesiz, “iyilik”tir. Son dinin iyiye ve iyiliğe dair ne kadar derin bir bakış açısına sahip olduğunu fark etmek için onun söz dağarcığında yer alan kavram haritasına ve zengin anlam dünyasına bakmak yeterlidir. İyilik kimi zaman “hayır” kavramıyla, kimi zaman da “birr” kavramıyla karşımıza çıkar. Onun bazen “ihsan”, bazen “hasenat”, bazen “lütuf”, bazen “fazl”, bazen “kerem”, bazen “âlicenaplık”, bazen “ma’rûf”, bazen de “mürüvvet” kavramlarıyla ifade edildiğini görürüz. Bireysel ve toplumsal hayatımızın detaylarında dolaştığımızda, iyiliğin inci dizisinden saçılan bu kavramlardan birine mutlaka tesadüf ederiz. “İyilik” dinî metinlerimizde ve gündelik hayatımızda daha çok “hayır” kavramıyla dile getirilmiştir. “Hayır” deyince her türlü iyi, güzel, faydalı, erdemli tutum ve davranışı anlarız. “Hayır işlemek”, iyilik yapmak anlamına gelir. Amacı insanlara iyilik ve yardım etmek olan gönüllü

kuruluşlara “hayır kurumu” deriz. İnsanlara iyi dileklerimizi aktarırken “hayırlı olsun” temennisinde bulunuruz. Yola çıkan kimseyi iyiliklerle karşılaşması için “hayra karşı” sözüyle uğurlarız. Rüyaları, sahibini iyiliklerin beklediğini ümit ederek “hayra yormak” isteriz. İyiliğini gördüğümüz insanlara hayatlarında “hayır dua” eder, vefatlarından sonra onları “hayırla yâd” ederiz. Her türlü iyiliğin O’nun elinde olduğunu bildiğimizden, “Hayırlısı 2 Allah’tan!” deriz. “Hayırlı evlat”, ailevî ve manevî değerlerine sahip çıkan iyi çocuklar için kullandığımız bir tabirdir. “Hayırhâh” insan, herkesin iyiliğini isteyen, iyiliksever kişidir. Hz. Muhammed (sav) “hayru’l-beşer”dir; o, insanların en iyisidir. Varlık dünyasına geldiğinden beri insanoğlunun hikayesi, iki yoldan birinde olmakla ilgilidir: Şükredenlerin yolunda ya da kadir kıymet bilmezlerin yolunda.

Cenab-ı Hak buyurur ki “İnsanı (ömür boyu yürüyeceği) bir yola koyduk. O bu yolu şükrederek veya nankörlük ederek yürür.” (İnsan, 76/3.) Kendisine iyilik ve erdem yolunu seçenler, َ ُ ُ ُ “İyilik yarışına girip bu konuda öncülük ederler.” (Mü’minûn, 23/61.) Allah (cc) iyilik için yola revan olanları bir yandan, Haydi “hayırlara koşun, yarışın!” (Bakara, 2/148) diye teşvik ederken, diğer yandan da daima dua makamında kalıp; َ Ey mülkün sahibi olan Allah’ım! Mülkü dilediğine verir, dilediğinden de çeker alırsın. Dilediğini aziz, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Senin kudretin her şeyden yücedir.” (Âl-i İmrân, 3/26) yakarışıyla iyiliği tevazu içinde arzulamayı onlara öğretir. İyilik yolcusu, Allah’a ait olup da emaneten kendisine teslim edilen mülkü, fakirin, yetimin, dulun ve yoksulun tebessümüne vesile kılmakla, mülkün gerçek sahibine şükürünü eda etmenin huzurunu yaşar. İhtiyaç duyduğu halde yardım isteyemediği için ezilen, incinen, horlanan gariplerin sofrasına aş sunmak, onun için sadece varlığın sahibine hamd etmektir. Çünkü iyilik yolcusu, َ ُ ُ ُ yaptığı her iyiliği Allah’ın en güzel şekilde bildiğini” (Bakara, 2/273) idrak eder, bu idrakle umut ve huzur bulur. Hayırda yarışmaya, iyilikte öncü olmaya niyetlenen yolcu bilir ki, kalb-i selim ile ortaya konan her amel, hatta fiiliyata geçirilememiş iyi niyet dahi sevaba medardır. Yeter ki yüreği iyilik için çarpsın! Darlık ya da bolluk, azlık ya da çokluk, açlık ya da tokluk... Her hâlükârda hayat onun için hayır pınarıdır. Bu durumu Efendimiz (sas) şöyle anlatır: Müminin işi ne hoş! Onun bütün işleri hayırlı ve kazançlıdır. Bu duruma müminden başka hiç kimsede rastlanmaz. Mümin bir nimete nail olduğunda şükrederse, bu onun için hayır olur. Darlık ve sıkıntıya düştüğünde sabrederse, bu da onu için hayır olur.” (Müslim, “Zühd ve rekâik”, 64.) Kur’an-ı Kerim’den öğreniyoruz ki, aslında bütün bir hayat, “hayır” ve “şer” ile imtihandan ibarettir. Rabbimiz ferman buyuruyor: َ ُ Her can ölümü tadacaktır. Denemek için sizi kötü ve iyi durumlarla imtihan ederiz. Sonunda bize geleceksiniz.” (Enbiyâ, 21/35.) Herkesin yaptığı hayrı ve şerri hazır bulacağı bir gün gelecek, (Âl-i İmrân, 3/30.) َ “Kim zerre miktarı bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir; kim de zerre miktarı bir kötülük işlerse onun cezasını çekecektir.” (Zilzâl, 99/7-8) “Elbette kalıcı salih ameller, Allah katında sevap ve akıbet bakımından daha “hayır”lıdır. (Meryem, 19/76. ) Bizler, bütün “hayırlar elinde olan” Yüce bir Yaratıcının (Âl-i

İmrân, 3/26) kullarıyız. Bir şeyden hoşlanmasak bile, O'nun takdirinde hiç ummadığımız “pek çok hayır” bulunabileceğine iman ederiz.(Nisâ, 4/19) Bizler, “Haydi, hep hayırlara koşun, yarışın!” diyen (Bakara, 2/148) bir dinin müminleriyiz. ‘ُ َ “Ne hayır yaparsak, Allah onu bilir”(Bakara, 2/197. ) bilinciyle hareket ederiz. Bizler, insanlığın iyiliği için çıkarılan ve iyiliği egemen kılıp kötülükten alıkoymakla yükümlü olan “hayırlı bir ümmetin” ( Âl-i İmrân, 3/110) fertleriyiz. 4 “Hayırlı ümmet”in Peygamber Efendimizin nazarında hangi vasıflara sahip olduğunu ise, özellikle “hayru’n-nâs...” ve “hayruküm...” ifadeleriyle başlayan hadislerden öğreniyoruz. Ömrü uzun, ameli güzel olanlar, (Tirmizî, “Zühd”, 22) hayrı umulan ve şerrinden emin olunanlar,( Tirmizî, “Fiten”, 76.) güzel ahlak sahipleri,(Buhârî, “Edeb”, 39. ) canı ve malı ile cihad edenler,(Buhârî, “Rikâk”, 34. ) borcunu güzelce ödeyenler, (Buhârî, “Vekâlet”, 5.) görüldükleri zaman Allah’ı hatırlatanlar, ,(İbn Hanbel, VI, 459. 16. 17) geç öfkelenen ve çabuk yatışanlar, ,(Tirmizî, “Fiten”, 26) Kur’an’ı öğrenen ve öğretenler,(Buhârî, “Fedâilu’l-Kur’an”, 21. ) Müslümanların elinden ve dilinden. selamette olduğu kimseler (Müslim, “İman”, 14) Hz. Peygamber’in “hayırlı” olarak nitelediği insanlardandır. Ayrıca hayata ve insana dair hususlarda hayra rehberlik eden başka hadis-i şerifler de vardır. Mesela “hayırlı yönetici”, o kimsedir ki siz onu seversiniz, o da sizi sever; siz ona dua edersiniz, o da size dua eder.(Tirmizî, “Fiten”, 77) “Hayırlı arkadaş”, arkadaşına hayrı dokunan;( Tirmizî, Birr, 28) “hayırlı komşu”, komşusuna hayırlı davranandır.(Tirmizî, “Birr”, 28.) İstenilmeden tanıklık eden kimse “hayırlı şahit”tir.(Tirmizî, “Şehâdât”,1.) “Hayırlı kadın”, eşi kendisine baktığında ona sevinç ve huzur verendir.(Nesâî, “Nikâh”, 14. ) “Sözlerin hayırlısı”, Allah’ın kitabıdır.( Müslim,Cum’a, 13. ) “Hayırlı kazanç”, el emeğiyle ve samimiyetle elde edilendir.( İbn Hanbel, II, 334, 357.) “Hayırlı sadaka”, ihtiyaç fazlası maldan verilendir.(Buhârî, “Zekât”, 18. ) “Hayırlı tüccar”, borcunu güzellikle ödeyen, alacağını güzellikle isteyendir.(İbn Hanbel, III, 19.) “Nikâhın hayırlısı”, kolay olanıdır.(Ebû Dâvûd, “Nikâh”, 32. ) Allah’ı zikretmek (Tirmizî, “Dua”, 6. ) ve namaz kılmak (İbn Mâce, “Taharet”, 4.) “hayırlı ameller” arasında yer alır. Aziz Kardeşlerim, İslam dininin esaslarını belirleyen kaynak metinlerimizde iyiliği ifade eden anahtar kavramlardan biri de “birr”dir. ‘Toprak/kara’ anlamına gelen “berr” kelimesinden (Yûnus, 10/22.) türeyen bu kavram, iyiliğin tıpkı yeryüzü gibi geniş ve engin olduğunu anlatır. hayır işinde genişlik, bolluk, ihsan, itaat, doğruluk, bol bol iyilik” demektir. Nitekim hadis ve fıkıh kitaplarında “birru’l-vâlideyn” başlığı altında, ana-babaya itaat etme, onlara bol bol iyilikte bulunma görevleri anlatılır. Dolayısıyla birr, maddi olsun veya olmasın her türlü iyiliği, ihsanı ve hayırlı işi kapsar. Son derece kuşatıcı bir anlamı vardır. “İyi” olarak niteleyebileceğimiz her ne varsa, tamamı birr kavramının içine girer. 5 Birr’e sahip olanlar “berr” olarak anılır ki, çoğulu “ebrâr” şeklinde Kur’an’da yer alır. Salih, muttakî, hayır ve hasenat sahibi kimseler, Allah’tan gereği gibi titizlikle korkarak saygı duyan, iyilik ve hayır işleyen kişiler demektir. ,Ebrâr َ “Ey Rabbimiz! ...Bizim ruhumuzu iyilerle (ebrâr) beraber al!” (Âl-i İmrân, 3/193) diye duâ edilen, kavuşmaya can atılan

mübarek kimselerdir. „Şüphesiz iyiler Naîm cennetindedirler.” (İnfitâr, 82/13) İyiliğin kaynağı ve en yüksek timsali olması hasebiyle bizzat Yüce Allah bu adı taşır: “O, Berr ve Rahim olandır.” (Tûr, 52/28. ) Dinimizde anne babaya iyilik etmenin adı “birru’l-vâlideyn”dir. Anne babasına iyi davrananlar, ilgi, ikram, saygı ve sevgisini eksik etmeyenler “berr” adını hak ederler.(Meryem, 19/14-15. ) İyi, olumlu ve anlamlı işlere “mebrûr amel” denir. İyiliklerle bezenerek Rabbin rızasına ve kabulüne mazhar olan mukaddes ziyaret “hacc-ı mebrûr” olur. Doğruluk başta olmak üzere tüm ahlakî erdemler birr’e yani iyiliğe götüren davranışlardır. Birr’in insanı götüreceği yer ise cennet olacaktır.(Müslim, Birr, 105.) Öyleyse el-Berr’in Birr’ine mazhar olup Ebrâr zümresine dahil olabilmek, hepimizin kabul olunan niyazı olsun ve hep bunun gereğini yapmaya çalışalım inşallah...

Görüldüğü üzere bu ayet-i kerime Müslümanın üç temel niteliği olan iman, İslam ve ihsan gibi unsurları ve bunların bir bütünlük içerisinde yaşanması gerektiğini tavsiye ederek Müslümana sağlam bir ahlak bilincini aşılar. Ve aynı zamanda dini sadece ibadetlere indirgeyip ve onunla kurtuluşa ereceği ümidini taşıyanlar için bir uyarı niteliği taşır. Muhterem Kardeşlerim, Modern insan, iyiliğin ne olduğu konusunda bir görüşler ve tanımlar seliyle mücadele ederken, Hz. Peygamber (sas) iyiliğin tanımını insanın kendi iradesine ve vicdanına bırakır: ‘اَلْاِيْلِيْكَ (İyilik (birr), gönlünü huzura kavuşturan ve içine sinen şeydir. Kötülük (ism) ise gönlünü huzursuz eden ve içinde bir kuşku bırakan şeydir; velev ki insanlar başka şeyler söylesin.” (Dârimî, “Büyû’ ”, 2. ) Allah’ın varlığımıza naksettiği “vicdan”, karar vermemiz gereken her noktada bizi iyiliğe doğru yönlendirecek, iyi duygularımızı güçlendirecek ve iyi davranışlarımızı artıracak sağlam bir pusuladır. Yeter ki biz onu köreltmeyelim! Rabbimiz toplumsal bir “iyilik bilinci” geliştirmeye özellikle vurgu yapıyor: “İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, (birbirinize yardımcı olun) günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın.”(Mâide, 5/2) buyuruyor. Elbette iyiliği takdir edebilmek ve iyiliğe iyilikle karşılık vermek güzel... Ancak Rabbimiz kötülüğe bile iyilikle karşılık vermemizi istiyor, kötülüğü ortadan kaldırmanın yolunun iyilikten geçtiğini belirtiyor.. bize en azılı düşmanlıkları bile en sıcak dostluğa dönüştürmenin yolunu gösteriyor. İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş!" (Fussilet; 41/34) Evet, kötülüğe misliyle mukabele etmek mümin tavrı olamaz.? Peki kötülüğü untabilmek ya da yapanı affetmek. Bu da güzel. Lakin kötülüğe iyilikle karşılık vermek, hiç şüphesiz bu oldukça zorlu bir imtihandır. Büyüklerimiz; “İyiliğe iyilik, her kişinin; kötülüğe iyilik ise er kişinin kârıdır.” diyerek bu çetin imtihanı kazanabilmek için “er” olmak gerektiğine dikkatimizi çekmişlerdir. Böyle bir iyilik, güneşin buzları eritmesi misali buğzları, kinleri, nefretleri bitirir. Yüreklere kardeşlik, sevgi, dostluk fideleri yeşertir. Atalarımız bu ayetin tefsiri sadedinde; “Sana taşla vurana sen aşla vur.” derken ne güzel söylemişlerdir. Mümin, kardeşlerinin maddî ve manevî ihtiyaçlarına karşı yüksek

bir bilinç, derin bir duyarlılık ve etkin bir davranış içinde olmadığı sürece gerçek anlamda iyiliğe ulaşmış sayılmaz: “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.” (Âl-i İmrân, 3/92.) Bu ayet iyiliğin toplumsal yönünü hatırlatırken, aynı zamanda onun ‘verme’ eylemiyle ilgili maddî kısmına da dikkatlerimizi çeker. Bu, iyilikseverlik ya da hayırseverlik dediğimiz hâle karşılık gelmektedir. İyilik yapmanın ve iyilikseverliğin sayısız yolu olsa da İslam kültür ve medeniyeti açısından baktığımızda “sadaka”, “zekât”, “hediye”, “hibe” ve “îsar” gibi kavramlarla örölmüş bir iyilik ağına şahitlik ederiz. Değerli Kardeşlerim, İyilikseverlikle ilgili kavramlar temelde ‘verme’ eylemiyle ilgilidir. Ancak bu kavramlar her zaman derunî ve ahlakî bir çağrışıma sahip olmuştur. Mesela ‘sadaka’yı yalnızca maddi bir yardım olarak anlamak eksik olur. Sadakanın kökeninde sadakat ve samimiyet vardır. Sadaka, “sıdk” kökünden gelir ve doğruluğumuzun, dürüstlüğümüzün, samimiyetimizin ve Yaratan’a karşı sadakatimizin davranışlarımıza aksetmesi anlamını taşır. Dolayısıyla iyilik, bir yönüyle Allah’a sadakatin belirtisi, diğer yönüyle ona güçlü bir şekilde bağlanmanın gereği, bir başka yönüyle de birbirine bağlı, birlik ve dirlik içindeki sâdıklardan oluşan ümmetin ihtiyacıdır. 8 Sadaka, bireysel açıdan servet sahibinin kendisine, topluma ve Rabbine karşı içtenliğini gösteren iyi bir davranış, sosyal açıdan ise toplumda adaleti ve hakkaniyeti tesis etmeyi amaçlayan bir iyilik tavrıdır. Sözlük anlamı “arınma ve temizlik” olan zekât da böyledir. Servetinin bir bölümünü ihtiyaç sahipleriyle paylan kişi, bu iyiliğiyle açgözlülük ve tamah gibi olumsuz duygulardan gönül dünyasını arındırır. “Rızâ-i Bârî”ye bir adım daha yaklaşır. Toplumdaki iyilik zincirine bir halka daha ekleyerek kardeşlik bağlarını perçinlemiş olur. (s.a.s (ndimiz peygamber Her iyilik sadakadır.” (Müslim, “Zekat”, 52) buyurarak bitmez tükenmez çeşitleri olan iyiliğin insana kazandırdığı sevaba işaret eder. Rahmet Elçisi,Allah’ım! Beni iyilik yaptığında sevinç duyan, kötülük yaptığında da bağışlanma dileyen kullarından eyle” (İbn Mâce, “Edeb”, 57) niyazıyla aslında hepimizin birer iyilik neferi olmamızı ister. Muhterem kardeşlerim, Bizler, iyiliği yeryüzüne öğreten, iyiliklerle gönülleri fetheden bir medeniyetin mensuplarıyız. Bu medeniyet, insanı yaşat ki devlet yaşasın anlayışıyla yeryüzünü imar etmiştir. Bu medeniyet, ulaştığı her yeri, mescit ve camiler, vakıflar, hanlar, hamamlar, imarethaneler, yetimhaneler, şifahaneler, mektep ve medreseler, çeşme ve sebiller, köprü ve kervansaraylarla donatmıştır. Bu medeniyetin mensupları, kesintisiz hayır işleme bilinci ile iyiliğe öncü, iyilere yol arkadaşı olmayı kendilerine hep şiar edinmişlerdir. Bizim medeniyetimiz, insan onur ve haysiyetini incitmemek adına ihtiyaç sahipleri için sadaka taşlarını düşünecek kadar ince bir anlayışa sahiptir. Bizim medeniyetimiz, soğuk kış günlerinde barınmaları için kuşlara ev yapacak kadar merhameti kuşanmış bir medeniyettir. “İyilik”, kültür ve medeniyetimizi şekillendiren değerler manzumesinde merkezi bir konuma sahip olmuştur. İslam’ın varlığı, insana ve ahlaka bakışı, iyilik anlayışının da temelini oluşturmuştur. İslam’ın “iyilik tasavvuru” daima aşkın ve metafizik değerlerle, insan onuruyla, fayda ve maslahatla, sorumluluk

bilinciyle ve hayatın nihai anlam ve gayesiyle birlikte inşa 9 edilmiştir. Dinî metinlerimizde ifadesini bulduğu şekliyle, Müslüman, hayatını iyiliğe adayan ve onu iyiliklerle anlamlandıran kişidir. Resûl-i Ekrem (s.a.s) bir duasında, iyilik için yaşamayı bir varoluş sebebi olarak takdim etmiştir. <sup>1</sup> Allah'ım! Yaşamayı benim için her türlü iyiliği artırma vesilesi yap. Ölümü de benim için her türlü kötülükten kurtuluş sebebi yap!" (Müslim, Zikir,71) Üzülerek belirtmek gerekir ki günümüzde dünyanın önemli bir bölümü açlık, sefalet ve korku içinde temel ihtiyaçlarını karşılamamanın mücadelesini veriyor. İyiliğin, fedakârlığın, paylaşmanın neredeyse unutulmaya yüz tuttuğu, savaşların, işgallerin, sömürgeciliğin, şiddet ve katliamların had safhaya çıktığı bir yerkürede yaşıyoruz. Ve bizler biliyoruz ki, iyiliğe muhtaç, iyiliği arayan, iyilik için çırpınan insanlara ulaşmak, onları iyilikle buluşturmak, inananlar olarak her birimizin görev ve sorumluluğudur. İyilik tasavvurunu yeniden gözden geçirmemiz gerek... Cenab-ı Hakkın Müslümanlardan istediği şey, yeryüzünde iyiliğin daima kötülüğün önünde olmasıdır. Yani kendi nefsimizde de bizim iyiliklerimiz kötülüklerimizin önünde olmalı.. İnsan masum değil, günahsız bir varlık değil, hata işler, mühim olan kötülüğe teslim olmaması, mühim olan daima nefsinde, sözünde, özünde iyiliğin, ma'rufun, hayrın egemen olması...dünyada da öyle.. Ama şimdi bakacak olursak dünyaya, dünyada iyilik mi önde, kötülük mü önde? Herkes kendisine bu soruyu sorsun. Öyleyse hep birlikte marufu egemen kılmak durumundayız. Karamsar bir tablo çizmek istemeyiz ancak İslam coğrafyasına baktığımızda, yanımızda dünyaya selamı, emanı getiren beldelere baktığımızda üzülerek belirtelim ki, bugün iyiliğin hayat bulduğu topraklardan, iyilerin imar ettiği şehirlerden kan ve barut kokusu yayılıyor. Bir kötülük sarmalı İslam dünyasını rehin almış durumda... kötülük önde...kötülük iyiliği çok gerilerde bıraktı... Nitekim şair öyle diyor: İyiliğin türbesine Türbedâr oldu iyi.(Arif Nihat Asya) 10 Öyleyse, İyilik güzellik hayata geçirildiği ölçüde değerlidir ve anlamlıdır. Hayata geçirilmeyen iyilik ve erdemlerin bir anlamı yoktur. Kötülerin egemen olduğu toplumlarda, iyiler ve iyilikler katledilir ve geride kalan iyiler iyilerin mezar bekçisi olurlar. Artık dirilere hayat vermek için gelmiş olan Kur'ân'lar ölümlere okunmaya başlar ve iyiler türbelere/mescidlere yahut evlerine kapanırlar. Ve meydan, ehil olmayan liyakatsiz, zalim kişilere kalır. Rabbimizden niyazımız odur ki, iyilik yeniden bu coğrafyada ve bütün dünyada hâkim olsun. Zamana tanıklık eden ve "Ben Müslümanım" diyen herkes, iyiliğin yeniden gönül coğrafyamızda ve bütün dünyada hâkim kılınması için seferber olmalıdır. Her bir mümin, kendinden ve yakın çevresinden başlamak üzere her işinde hayra anahtar, şerre kilit olmayı ilke edinmelidir. Unutmayalım ki, kötülük, ondan şikâyet etmekle değil, iyiliği yaymakla engellenebilir. Aslında her iyilik, Allah'ın rızasına bir yol aramak, O'nun izzet-i dergâhında adımızı yazdırma çabası ve kiramen kâtibin meleklerinin şahadetine salih kul oluşumuzu arz eylemektir. Değerli Kardeşlerim, İnsanların dünyada ve ahirette ulaşmak istediği şey iyiliktir. Bu yüzden namazların sonunda: "Rabbena âtina fi'd-dünya haseneten ve fi'l-ahireti hasene..." diyoruz. Yani: "Rabbimiz bize

dünyada da ahirette de iyilik ver.” ‘İyilik yap denize at, balık bilmezse Halik bilir’, yine ‘sağ elin verdiğini, sol el bilmeyecek’ şeklinde sözler, hep bizi karşılık beklemeden iyilik yapmaya teşvik eden sözlerdir. İnsanların en büyük zaaflarından birisi yapılan iyilikleri, hayır hasenatı başa kakmak, incitmek, rencide etmek. Bunlar insanın zaaflarıdır. Allah Teala bunu bildiği için bizim yaptığımız iyilikleri başa kakmak suretiyle boşa çıkarmamayı emrediyor. Aslında iyilik yapan insan, bizim irfani kültürümüzde iyilik yaptığı kimseye minnettar olmalıdır. İyi kisen varsın, sen olmasan ben kime iyilik yapacak ve bu hazzı nasıl yaşayacaktım, ben bu zekât borcundan nasıl kurtulacaktım? Çünkü Allah Teâla Kur’an-ı Kerîm’de, zenginlerin malında fukaranın hakkı olduğunu söylüyor. (Zariyat, 51/19.) 11 Allah seni karşıma çıkardı, ben sana bunu verdim, sen de kabul ettin, dolayısıyla beni yükten kurtardın. Bizde böyle bir algı var, o yüzden de verirken asla incitmemek gerekir. Bundan dolayı bizde vermenin bile bir edebi oluşmuştur. Hadis-i şerifte, “elyedü’l-ulya hayrun min yedi’s-süfla” buyrulur, yani yukarıdaki el aşağıdaki elden hayırlıdır. Aşağıdaki el, alan eldir, yukarıdaki el, veren eldir. Şimdi bizim kültürümüzde yukarıdaki el olma hazzına ersin diye birine bir şey ikram ederken alttan tutularak verilir. Size de öğretmişlerdir mesela suyu verirken bardağın altından tutarsınız, suyu içen üstten alır. Ecdadımız belirli yerlere sadaka taşları koymuşlar. İyiliği kurumsallaştırmışız. Kimse birinden istemek zorunda kalmasın, çünkü istemek zor bir şeydir. İsteyen insan iki mevhum akıbetle karşı karşıyadır, ya istediğiniz kabul edilecek minnettar kalacaksınız; ya da reddedileceksiniz, ikiside güzel değildir. Almak da kolay bir şey değil. Dolayısıyla verirken çok dikkatli olmak, incitmemek lazım. Bizim vakıf medeniyetimizde sadaka taşları bu idrakten doğmuştur. Ama o kadar güzel bir medeniyet ki varlık sahibi zekâtını, sadakasını oraya koyuyor. İhtiyaç sahibi de bulduğunun tamamını değil, ihtiyacı kadarını alıyor. Ya Rabbi, Bizleri, kalplerimiz arasında iyilik ve merhamet köprüsü kurabilen bahtiyar kullarından eyle! Bizlere dünyada ve ahirette iyilikler ve güzellikler ihsan eyle...